

PARAGRAAF A: WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOMANAGEMENT

1. Aanleiding en achtergrond

Wij hebben de risico's die van invloed zijn op de bedrijfsvoering in kaart gebracht. Door inzicht in de risico's wordt de gemeente in staat gesteld om op verantwoorde wijze besluiten te nemen, zodat de risico's nu en de risico's gerelateerd aan toekomstige ontwikkelingen in verhouding staan tot de vermogenspositie van de organisatie. Op basis van de geïnventariseerde risico's is ook het weerstandsvermogen berekend.

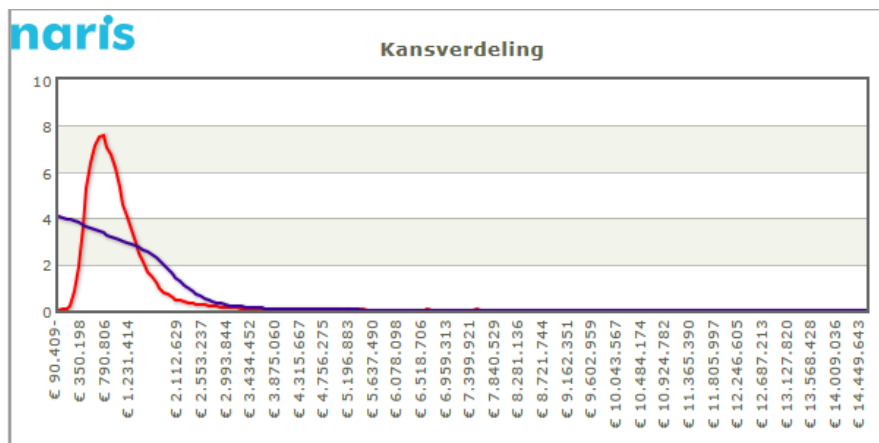
2. Risicoprofiel

Om de risico's van onze gemeente in kaart te brengen is een risicoprofiel opgesteld. Dit risicoprofiel is tot stand gekomen met behulp van het softwareprogramma NARIS® (NAR Risicomanagement Informatie Systeem) waarmee risico's systematisch in kaart worden gebracht en beoordeeld. In het onderstaande overzicht worden de 5 risico's gepresenteerd met de meeste invloed op de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit.

Tabel 1: Belangrijkste financiële risico's					
nr.	Risico	Gevolgen	Kans	Financieel gevolg	Involed
R313	(Milieu)vergunningaanvraag voor de brengdepots wordt afgekeurd of gestelde eisen worden zwaarder.	Financieel - Vertraging van (uitvoering van project) en daarbij verhoging van inrichtingskosten. Extra kosten voor voorbereiding van aanpassingen werven of depots	30%	max.€ 500.000	6.94%
R327	De door een onbezoldigd bestuur geleide instellingen waaraan de gemeente leningen heeft verstrekt kunnen niet meer aan hun betalingsverplichting voldoen (dorpshuizen en Stichting Kranenburgh)	Financieel - De leningen moeten worden afgewaardeerd	15%	max.€ 933.000	6.56%
R394	Vernietiging opgelegde aanslag precariobelasting kabels en leidingen.	Financieel - De opgelegde aanslag kan niet als inkomsten worden gezien.	5%	max.€ 2.045.000	4.87%
R395	Invoering nieuwe bekostiging jeugd	Financieel - extra kosten jeugdhulp	50%	max.€ 200.000	4.76%
R329	Stijging van de lange- en kortlopende rente	Financieel - Hogere rentelasten dan opgenomen in onze begroting	25%	max.€ 400.000	4.73%

Totaal grote risico's :€ 4.078.000
 Overige risico's :€ 40.868.000
 Totaal alle risico's :€ 44.946.000

Op basis van de ingevoerde risico's is een risicosimulatie (ook wel Monte Carlo simulatie genoemd) uitgevoerd. De risicosimulatie wordt toegepast omdat het reserveren van het maximale bedrag (€ 44.946.000 zie hierboven) ongewenst is. De risico's zullen immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden. Figuur 1 toont de resultaten van de risicosimulatie. De horizontale as bevat schattingen van de totale schadelast van alle risico's, de verticale as geeft weer hoe groot de kans is dat de op de horizontale as vermelde bedragen voorkomen (het gaat hier om percentages).

Benodigde weerstandscapaciteit bij verschillende zekerheidspercentages	
Percentage	Bedrag
5%	€ 315.781
10%	€ 398.353
15%	€ 459.905
20%	€ 515.244
25%	€ 566.939
30%	€ 615.547
35%	€ 664.207
40%	€ 713.643
45%	€ 764.073
50%	€ 815.391
55%	€ 871.897
60%	€ 932.747
65%	€ 998.915
70%	€ 1.073.183
75%	€ 1.162.917
80%	€ 1.274.218
85%	€ 1.428.292
90%	€ 1.678.569
95%	€ 2.375.073

Uit bovenstaande tabel is af te lezen dat het 90% zeker is dat alle risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van € 1.678.569 (benodigde weerstandscapaciteit). Wij hebben de risico's ook beoordeeld op de middellange termijn.

Op basis van de huidige ingevulde risico's zou dan een weerstandscapaciteit van rond de € 1,7 miljoen volstaan.

Echter de benodigde weerstandscapaciteit moet nog worden verhoogd met het deel van de risico's dat niet door de verbonden partijen zelf kan worden afgedekt via de eigen weerstandscapaciteit.

Totale benodigde weerstandscapaciteit	
Gemeente	1.678.569
Werkorganisatie BUCH	1.015.372
GGD GR	43.047
GGD Veilig thuis	3.198
RHCA	1.605
WNK	33.100
Totaal	2.774.891
Afgerond	2.800.000

3. Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de volgende componenten:

- I. Reserves
- II. Onbenutte belastingcapaciteit
- III. Post onvoorzien

Ad. I Reserves

De reserves zijn in twee typen onder te verdelen: de algemene reserve en de bestemmingsreserves.

Algemene reserve

Van de reserves vormt de algemene reserve het deel dat kan worden aangewend ter financiering van opgetreden risico's.

Bestemmingsreserves

Van de bestemmingsreserves worden de bestemmingsreserve grote projecten en de bestemmingsreserve afschrijvingslasten sporthal niet meegenomen in de berekening van de weerstandscapaciteit.

Grote projecten niet omdat daar een aparte risicoberekening van is en afschrijvingslasten sporthal niet omdat die effect op de exploitatie heeft door de jaarlijkse uitname.

Ad. II Onbenutte belastingcapaciteit OZB

De onbenutte belastingcapaciteit is de mate waarin de belastingen maximaal verhoogd kunnen worden. Dit betreft dan met name het OZB-tarief. Landelijk is afgesproken dat de macro-opbrengst van de OZB (dus de opbrengst in alle gemeenten samen) niet meer mag stijgen dan de zogenaamde macronorm. Voor de OZB wordt geen opbrengstenstijging geraamd.

De macronorm OZB voor 2018 is 3,1% (bron meicirculaire 2017). In de begroting 2018 is voorgesteld om het OZB tarief niet te laten stijgen.

Voor Bergen is het gewogen OZB tarief 0,1150%, De landelijke norm is (mei circulaire 2108) is het landelijke norm is 0,1905%. Het verschil hiertussen maal de totale WOZ-waarde is de onbenutte OZB belastingcapaciteit. Dit is wat je moet gaan heffen als je een artikel 12 gemeente zou worden. Dit betekent een onbenutte belastingcapaciteit van 0,0755% over een totale WOZ waarde van € 6.864.000.000 = € 5.181.532,-.

Overige belastingcapaciteit

Per 2017 is de doorbelasting van strandreiniging (30%) en afvalstoffenheffing (€ 110.000,-) vervallen. Daarnaast is de doorbelasting van baggeren (50%) in de rioolheffing afgeschaft. Baggeren betreft een 2-jaarlijkse cyclus en komt op een gemiddeld jaarbedrag van € 200.000,-. Per 2018 is de doorbelasting van straatreiniging gehalveerd van 30% naar 15% (circa € 170.000,- per jaar). Vanaf 2019 vervalt het restant van de doorbelasting van

straatreiniging (circa € 170.000). Verder worden aan afval met ingang van 2020 geen ambtelijke kosten meer toegerekend (circa € 160.000,-). Voorgaande mutaties samen leveren een onbenutte belastingcapaciteit op van circa € 810.000,-.

Uiteraard zijn er andere belastingen, zoals bijvoorbeeld de toeristenbelasting en de parkeerbelasting, die door verhoging van de tarieven tot een meeropbrengst en verbetering van de weerstandscapaciteit kunnen leiden. Hiervoor bestaat geen wettelijk maximum, waardoor wij geen indicatie kunnen geven van de maximale omvang van deze ruimte.

Ad. III Post onvoorzien

Conform de financiële verordening van Bergen is een post van € 10.000,- opgenomen. Deze post kan via een raads- of college begrotingswijziging incidenteel worden ingezet als dekking.

Het totaal per 1 januari van de hiervoor genoemde, in te zetten opties ter afdekking van incidentele risico's blijkt uit de volgende tabel:

Tabel 3: Beschikbare weerstandscapaciteit	
Algemene reserve	31.505.508
Bestemmingsreserves excl. risicoreserve grote projecten	731.522
Onbenutte belastingcapaciteit WOZ	5.181.532
Onbenutte belastingcapaciteit Overige	810.000
Post onvoorzien	10.000
Totale weerstandscapaciteit	38.238.562

4. Relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, dient de relatie te worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij gewenste weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscap.}}{\text{Benodigde weerstandscap.}} = \frac{€ 38,2 \text{ mln.}}{€ 2,8 \text{ mln.}} = 13,6.$$

De onderstaande normtabel is ontwikkeld in samenwerking met de Universiteit Twente. Het biedt een waardering van het berekende ratio.

Tabel 4: Weerstandsnorm		
Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	>2,0	uitstekend
B	1,4-2,0	ruim voldoende
C	1,0-1,4	voldoende
D	0,8-1,0	matig
E	0,6-0,8	onvoldoende
F	<0,6	ruim onvoldoende

Het ratio valt in klasse A. Dit duidt op een uitstekend weerstandsvermogen. Deze kwalificatie moet in samenhang worden beoordeeld met de kengetallen hieronder.

5. Kengetallen

Doelstelling van deze kengetallen en bijbehorende beoordeling is om op eenvoudige wijze inzicht geven over de financiële positie van de gemeente. Het gaat om de volgende kengetallen:

1. Netto schuldquote en de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen.

2. Solvabiliteitsratio
Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen.
3. Structurele exploitatieruimte
De structurele exploitatieruimte geeft aan hoe wendbaar een gemeente is. Als de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is een gemeente in staat om (structurele) tegenvallers op te vangen.
4. Grondexploitatie
In dit kengetal wordt de waarde van de bouwgrond gerelateerd aan de totale baten.
5. Belastingcapaciteit
Deze indicator geeft aan hoe de belastingdruk zich verhoudt tot het landelijk gemiddelde.

De provincie als financieel toezichthouder heeft zogenaamde signaleringswaarden gedefinieerd. Deze signaleringswaarden moeten worden gezien als een hulpmiddel om het risico per kengetal in te schatten en is hiermee geen norm. De provincie onderscheidt drie categorieën: A: minst risicovol, B: gemiddeld risico en C: meest risicovol.

In de onderstaande tabel worden de kengetallen met signaleringswaarden getoond:

Signaleringswaarde	A	B	C
1a. Netto schuldquote	< 90%	100 - 130%	> 130%
1b. Netto schuldquote gecorr. voor alle verstrekte leningen.	< 90%	100 - 130%	> 130%
2. Solvabiliteitsratio	> 50%	20 - 50%	< 20%
3. Structurele exploitatie.	> 0%	0%	< 0%
4. Grondexploitatie	< 20%	20 - 35%	> 35%
5. Belastingcapaciteit	< 95%	95 - 105%	> 105%

Hieronder worden de uitkomsten van de verschillende kengetallen gepresenteerd:

KENGETALLEN	Rek. 2017	Begr. 2018	Begr. 2019
netto schuldquote	100%	99%	83%
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	84%	85%	83%
solvabiliteitsratio	23%	29%	28%
structurele exploitatieruimte	8%	3%	0,4%
grondexploitatie	1%	5%	1%
belastingcapaciteit	147%	137%	134%
KENGETALLEN	Begr. 2020	Begr. 2021	Begr. 2022
netto schuldquote	102%	98%	96%
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	93%	90%	89%
solvabiliteitsratio	29%	32%	33%
structurele exploitatieruimte	0,3%	0,2%	0,3%
grondexploitatie	0,0%	0,1%	1%
belastingcapaciteit	132%	130%	128%

6. Ontwikkelingen

Oordeel Provincie betreffende begroting 2018:

De provincie heeft geconstateerd dat de (meerjaren)begroting structureel en reëel in evenwicht is.

Hierdoor zien zij evenals voorgaande jaren geen aanleiding om ons voor 2018 onder het preventieve toezicht te plaatsen.

Grote projecten

Voor de risico's rondom de grote projecten is een aparte risicoreserve opgenomen op basis van de laatste herijking van de grex. Dit bedrag is ook gebaseerd op een risicosimulatie welke jaarlijks opnieuw plaatsvindt.

Niet te kwantificeren risico's:

De gemeenteraad heeft besloten dat de volgende projecten dienen te worden heroverwogen:

- 7 Dorpelingen/Harmonielocatie
- fusielocatie Egmondse voetbalclubs
- Sporthal Watertoreengebied.

Afhankelijk van de uitkomst van deze heroverwegingen kan mogelijk sprake zijn van bij de gemeente verhaalbare schade door ontwikkelende partijen. Een en ander is afhankelijk van het specifieke project, de inhoud van de gemaakte afspraken en de wijziging in het programma (en daarmee het opbrengstpotentieel). Aangezien de heroverwegingen nog niet zijn afgerond is het op dit moment niet mogelijk een kwantificering te geven van de mogelijke schade.

7. Conclusie

Er is voldoende weerstandscapaciteit

Echter, hieruit kan niet een op een worden geconcludeerd dat het eigen vermogen van de gemeente aan de hoge kant is. Het eigen vermogen van de gemeente Bergen bestaat immers niet uit geld op een bankrekening, maar zit vast in de bezittingen als wegen, riolering en gebouwen.

Voor een compleet beeld van de financiële positie moet ook naar de nieuwe kengetallen worden gekeken.

De netto schuldquote (voor correctie doorleningen) en het solvabiliteitsratio geven aan dat de schuld van de gemeente relatief hoog is maar de goede kant op gaat.

